

Μελέτη Περιβάλλοντος

Β΄ Δημοτικού

Τετράδιο Εργασιών

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Μαρία Δημοπούλου, Εκπαιδευτικός
Τάσος Ζόμπολας, Εκπαιδευτικός
Ελένη Μπαμπίλα, Εκπαιδευτικός
Κων/να Σκαναβή, Αναπληρωτής Καθηγητής
του Πανεπιστημίου Αιγαίου
Αντιόπη Φραντζή, Εκπαιδευτικός
Μαριάννα Χατζημιχαήλ, Εκπαιδευτικός

ΚΡΙΤΕΣ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ

Ευγενία Φλογαΐτη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
του Πανεπιστημίου Αθηνών
Βασιλική Κουτσοκώστα, Σχολική Σύμβουλος
Γεώργιος Δημόπουλος, Εκπαιδευτικός

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ

Αικατερίνη Τσανανά, Σκιτσογράφος - Εικονογράφος

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Χαριτίνη Λιναρδάτου, Φιλολόγος

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ

Αλεξάνδρα Χ. Κουλουμπαρίτση, Σύμβουλος
του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟΥ

Ειρήνη Αργυρούδη, Εκπαιδευτικός

ΕΞΩΦΥΛΛΟ

Γεώργιος Γκολφίνος, Εικαστικός Καλλιτέχνης

ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

ACCESS Γραφικές Τέχνες Α.Ε.

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ**

**Μαρία Δημοπούλου   Τάσος Ζόμπολας
Ελένη Μπαμπίλα   Κωνσταντίνα Σκαναβή
Αντιόπη Φραντζή   Μαριάννα Χατζημιχαήλ**

ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΛΕΙΔΟΣΚΟΠΙΟ

**Μελέτη Περιβάλλοντος
Β΄ Δημοτικού**

Τετράδιο Εργασιών

**Γ΄ Κ.Π.Σ. / ΕΠΕΑΕΚ II / Ενέργεια 2.2.1 / Κατηγορία
Πράξεων 2.2.1.α: «Αναμόρφωση των προγραμμάτων
σπουδών και συγγραφή νέων εκπαιδευτικών πακέτων»**

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

**Μιχάλης Αγ. Παπαδόπουλος
Ομότιμος Καθηγητής του Α.Π.Θ Πρόεδρος του
Παιδαγωγικού Ινστιτούτου**

**Πράξη με τίτλο: «Συγγραφή νέων βιβλίων και
παραγωγή υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού με
βάση το ΔΕΠΠΣ και τα ΑΠΣ για το Δημοτικό και το
Νηπιαγωγείο»**

**Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου
Γεώργιος Τύπας
Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου**

**Αναπληρωτής Επιστημ. Υπεύθυνου Έργου
Γεώργιος Οικονόμου
Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου**

**Έργο συγχρηματοδοτούμενο 75% από το Ευρωπαϊκό
Κοινωνικό Ταμείο και 25% από εθνικούς πόρους.**

**Η προσαρμογή του βιβλίου έγινε από την Ομάδα
ανάπτυξης ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού
προσβάσιμου από αμβλύωπες μαθητές, του έργου
«Σχεδιασμός και Ανάπτυξη προσβάσιμου
εκπαιδευτικού και εποπτικού υλικού για μαθητές
με αναπηρίες – Οριζόντια Πράξη».**

Τι υπάρχει γύρω από το σχολείο μου

Συμπλήρωσε στους κύκλους χώρους και κτίρια που βρίσκονται γύρω από το σχολείο σου. Μπορείς να γράψεις τα ονόματά τους ή να τα ζωγραφίσεις. Φρόντισε να τα τοποθετήσεις στον σωστό κύκλο, ανάλογα με την απόστασή τους από το σχολείο.

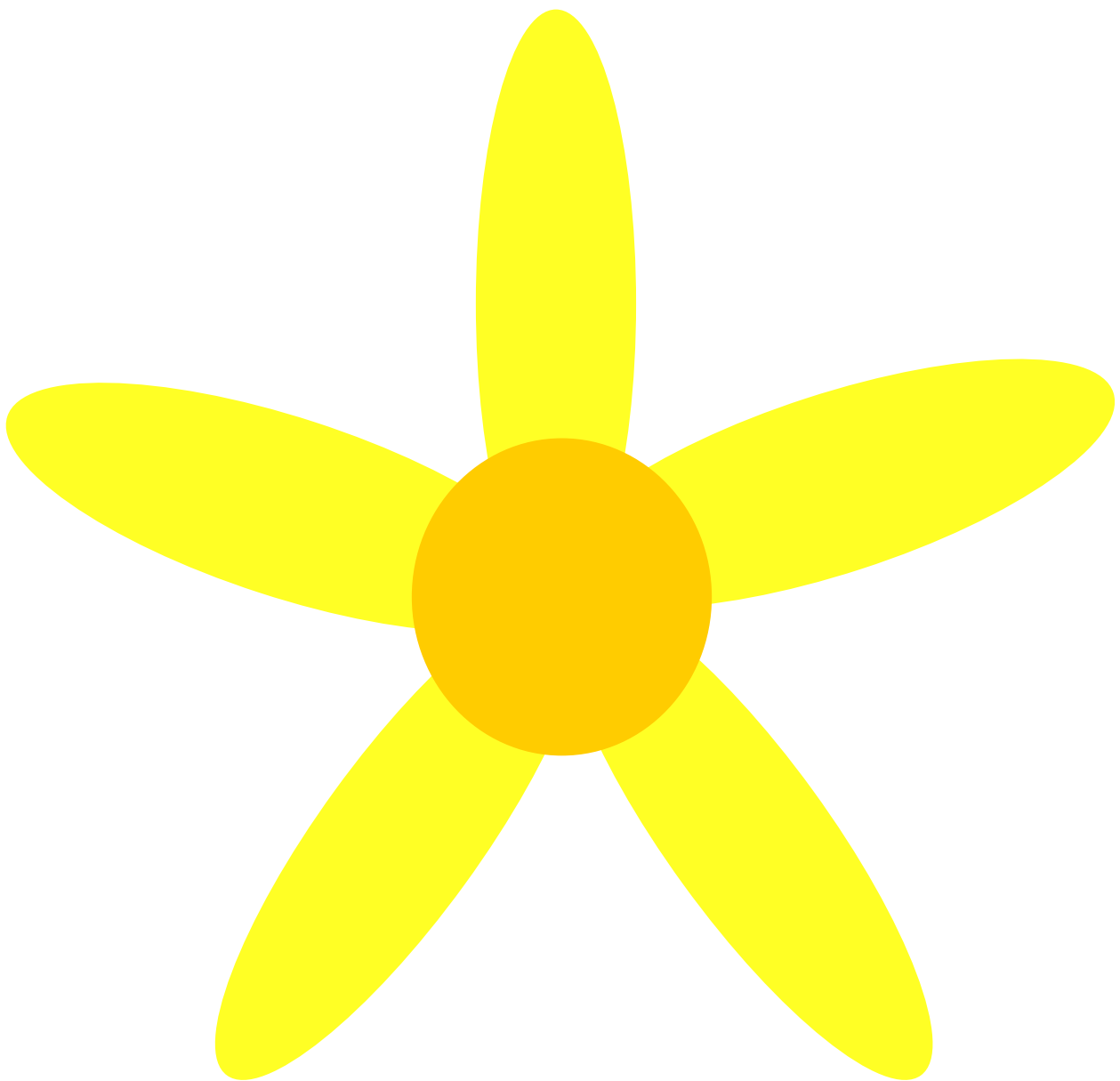
(Πεζόδρομος, σπίτια, παιδική χαρά, εκκλησία, πάρκο, βιβλιοπωλείο, πλατεία, γήπεδο ή κάτι άλλο που θέλεις εσύ.)

Όλα τα λουλούδια ανθίζουν

Γράψε το όνομά σου στο κέντρο του λουλουδιού και κάτι «καλό» για τον εαυτό σου σε ένα πέταλο.

Δώσ' το σε συμμαθητές και συμμαθήτριές σου να γράψουν κάτι «καλό» για σένα στα υπόλοιπα πέταλα.

Τι μπορώ να κάνω;

Συζητούμε και γράφουμε τι μπορούμε να κάνουμε ο καθένας μόνος του και όλοι μαζί για να γίνει πιο όμορφη η τάξη μας.

	Εγώ	Όλοι μαζί
Σήμερα	....	....
Σ' έναν μήνα	....	....
Σ' έναν χρόνο	....	....

Φύλλο εργασίας 4

Οι κανόνες της τάξης

Σκεφτείτε και γράψτε με τον διπλανό ή τη διπλανή σας τέσσερις κανόνες που θα θέλατε να τηρούνται μέσα στην τάξη σας. Διαλέξτε τον κανόνα που θεωρείτε πιο σημαντικό. Ανακοινώστε την απόφασή σας στους συμμαθητές σας.

Κανόνες που προτείνουμε:

1.

2.

3.

4.

Βλέπω... Μυρίζω... Ακούω... Συναντώ...

Ζωγράφισε τι βλέπεις, τι μυρίζεις, τι ακούς και ποιους συναντάς όταν περπατάς στους δρόμους της γειτονιάς σου.

Η γειτονιά μου

ΒΛΕΠΩ

ΜΥΡΙΖΩ

ΑΚΟΥΩ

ΣΥΝΑΝΤΩ

Φύλλο εργασίας 6

Γνωρίζω τους γείτονές μου

Μπορείς να επισκεφτείς πέντε οικογένειες της γειτονιάς σου και να συμπληρώσεις στον πίνακα τα στοιχεία τους.

	Επίθετο	Τόπος καταγωγής
1	.....	....
2	.....	....
3	.....	....
4	.....	....
5	.....	....

Γνωρίζω τις υπηρεσίες

Αντιστοιχίσε:

Δημαρχείο

Ιατρεία
ΙΚΑ

Παιδικός
Σταθμός

Πυροσβεστική

Τμήμα
καθαριότητας
του Δήμου

Ταχυδρομείο

Πνευματικό
Κέντρο

Πηγαίνουν τα πολύ
μικρά παιδιά,
όταν οι γονείς τους
δουλεύουν.

Μαθαίνω σκάκι.

Κάνω εμβόλιο.

Βγάζω
πιστοποιητικό
γέννησης.

Αγοράζω
γραμματόσημα.

Τηλεφωνούμε,
αν ξεσπάσει
πυρκαγιά.

Μαζεύουν
τα σκουπίδια.

Παρουσιάζω τη συνοικία μου

- 1.** Γράψε τρεις τουλάχιστον λόγους για τους οποίους σου αρέσει να μένεις σε αυτή τη συνοικία.

- 2.** Υπογράμμισε τα επίθετα που περιγράφουν καλύτερα, κατά τη γνώμη σου, τη συνοικία σου:

**όμορφη, φτωχική, πλούσια, παλιά, καινούρια,
μοντέρνα, μικρή, μεγάλη, καθαρή, περιποιημένη,
αφρόντιστη, ασφαλής, επικίνδυνη.**

- 3.** Ποια μέρη της συνοικίας σου θα έδειχνες σε έναν φίλο σου (που μένει σε άλλη περιοχή), όταν σε επισκεφτεί;

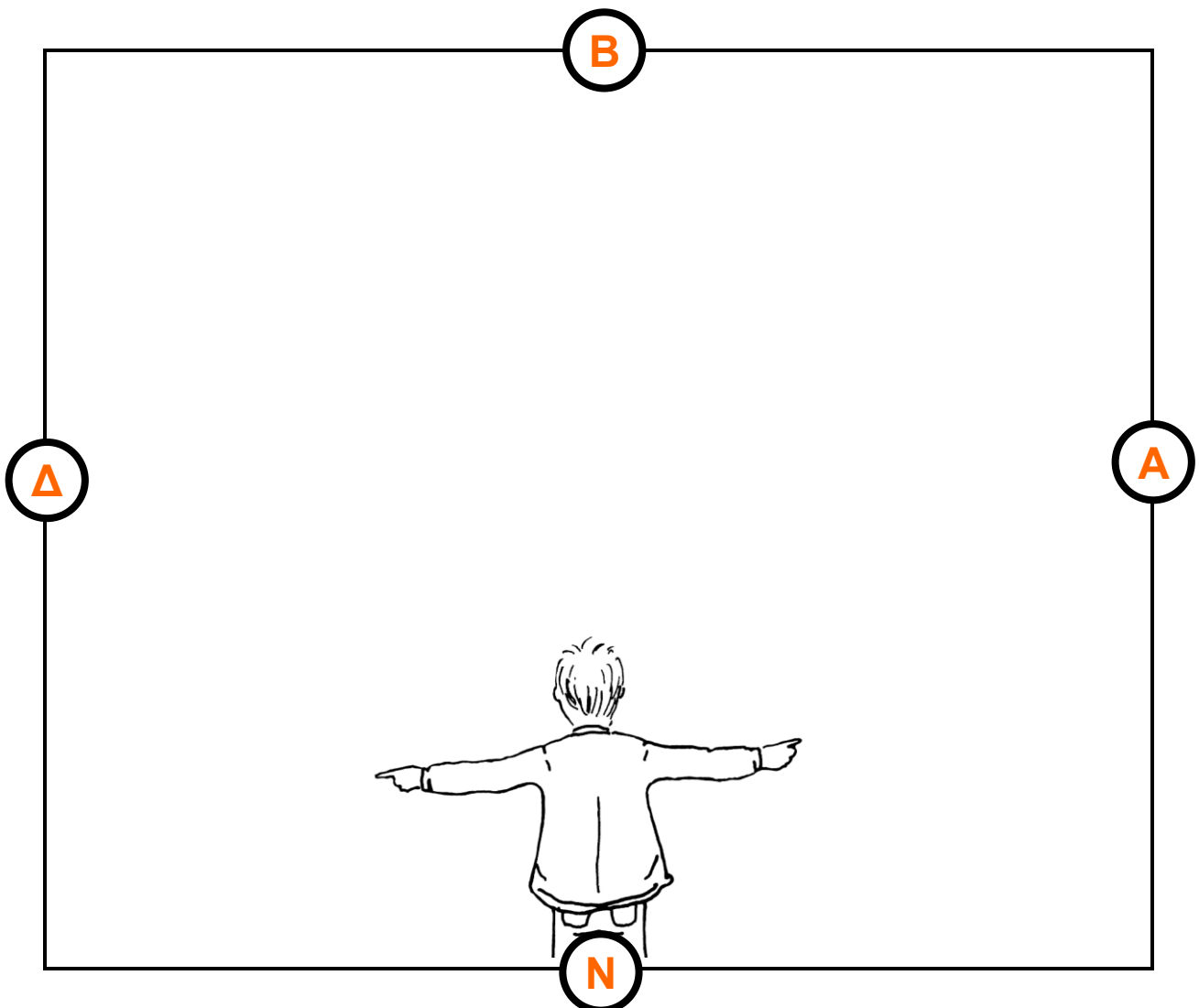

Προσανατολίζομαι στην αυλή του σχολείου μου

Στάσου στη μέση της αυλής του σχολείου σου νωρίς το πρωί μιας ηλιόλουστης μέρας. Δες από πού βγαίνει ο ήλιος. Το σημείο αυτό λέγεται Ανατολή. Άπλωσε τα χέρια σου, έτσι ώστε το δεξί σου να δείχνει την Ανατολή. Το αριστερό σου θα δείχνει τώρα τη Δύση. Μπροστά σου θα είναι ο Βορράς και πίσω σου ο Νότος. Σημείωσε στο παρακάτω πλαίσιο με λέξεις ή σύμβολα όσα βλέπεις σε καθεμιά από τις τέσσερις κατευθύνσεις των σημείων του ορίζοντα.

Φτιάχνω το δικό μου βιβλίο

1. Διάλεξε φωτογραφίες από τη γέννησή σου μέχρι σήμερα.
2. Κόλλησε την καθεμιά σε χρωματιστό χαρτόνι.
3. Γράψε την ημερομηνία και έναν ταιριαστό τίτλο.
4. Βάλε τα χαρτόνια με τις φωτογραφίες σε χρονολογική σειρά.

5. Φτιάξε τα εξώφυλλα:
Σε δύο χαρτόνια με ίδιο μέγεθος, ζωγράφισε ό,τι σου αρέσει για εξώφυλλο.

6. Βάλε τα εξώφυλλα μπροστά και πίσω.
Άνοιξε τρύπες και ένωσε τα χαρτόνια με κορδέλες.
7. Δείξε το «λεύκωμα» στους φίλους σου και εξήγησέ τους πώς το έφτιαξες.

Το αλφαβητάρι των αναγκών μου

Γέμισε την καρδούλα με όσες λέξεις μπορείς να βρεις που να αρχίζουν από τα γράμματα του αλφαβήτου. Οι λέξεις αυτές πρέπει να μιλούν για τις δικές σου ανάγκες.

Α _____

Β _____

Γ _____

Δ _____

Ε _____

Ζ _____

Η _____

Θ _____

Ι σότητα

Κ _____

Λ _____

Μ _____

Ν _____

Ξ _____

Ο _____

Π _____

Ρ _____

Σ _____

Τ _____

Υ γεία

Φ _____

Χ _____

Ψ _____

Ω ρα

Ταΐζω τα πουλιά

Τον χειμώνα τα πουλιά δυσκολεύονται να βρουν τροφή, ιδιαίτερα στις περιοχές όπου χιονίζει. Αλλά ακόμα κι αν δε χιονίζει, τα έντομα, οι σπόροι και οι μικροί καρποί τότε σπανίζουν. Μπορείς να ετοιμάσεις ταΐστρες για τα πουλιά, βοηθώντας τα έτσι να περάσουν τον χειμώνα.

Τι θα χρειαστείς: Ξηρούς καρπούς, ψίχουλα, νιφάδες καλαμποκιού και βούτυρο (όχι μαλακό).

Τι θα κάνεις: Ανακατεύεις όλα τα υλικά μαζί και γεμίζεις με αυτά ένα κεσεδάκι από γιαούρτι. Στη μέση τοποθετείς ένα μικρό κομμάτι ξύλο ή ένα κλαδάκι. Στη συνέχεια, βάζεις το κεσεδάκι στο ψυγείο για να παγώσει το βούτυρο. Όταν το βγάλεις από το ψυγείο, αφαιρείς το κεσεδάκι και κρεμάς την ταΐστρα από το ξύλο σε ένα δέντρο.

Μια άλλη ιδέα: Με το ίδιο μείγμα μπορείς να γεμίσεις ανοιχτά κουκουνάρια και να τα κρεμάσεις με ένα σπάγκο στα δέντρα.

Η αυλή του σπιτιού σου ή του σχολείου σου θα γεμίσει πουλιά!

Φύλλο εργασίας 14

Παίζουμε... κρεμάλα;

Θα προλάβεις να συμπληρώσεις τις παρακάτω λέξεις, προτού σε... κρεμάσει ο διπλανός σου ή η διπλανή σου;

Π _ _ _ _ _

Κ _ _ _ _ _

Ρ _ _ _ _ _

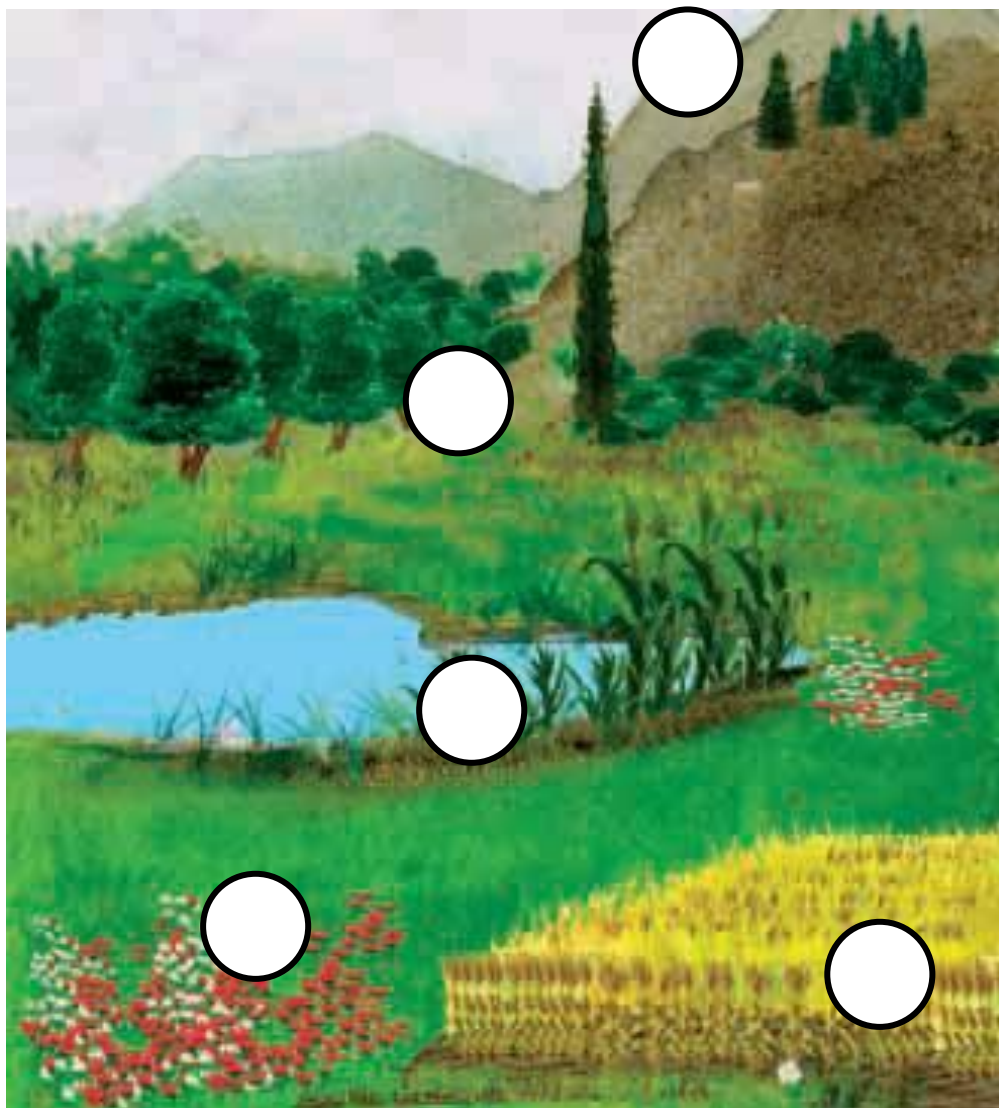
Φ _ _ _ _ _

Πού φωλιάζουν τα ζώα;

Μπορείς να βρεις πού φτιάχνει τη φωλιά του κάθε ζώο; Βάλε τον σωστό αριθμό στους κύκλους της εικόνας, ώστε κάθε ζώο να φωλιάσει στο περιβάλλον που του ταιριάζει καλύτερα.

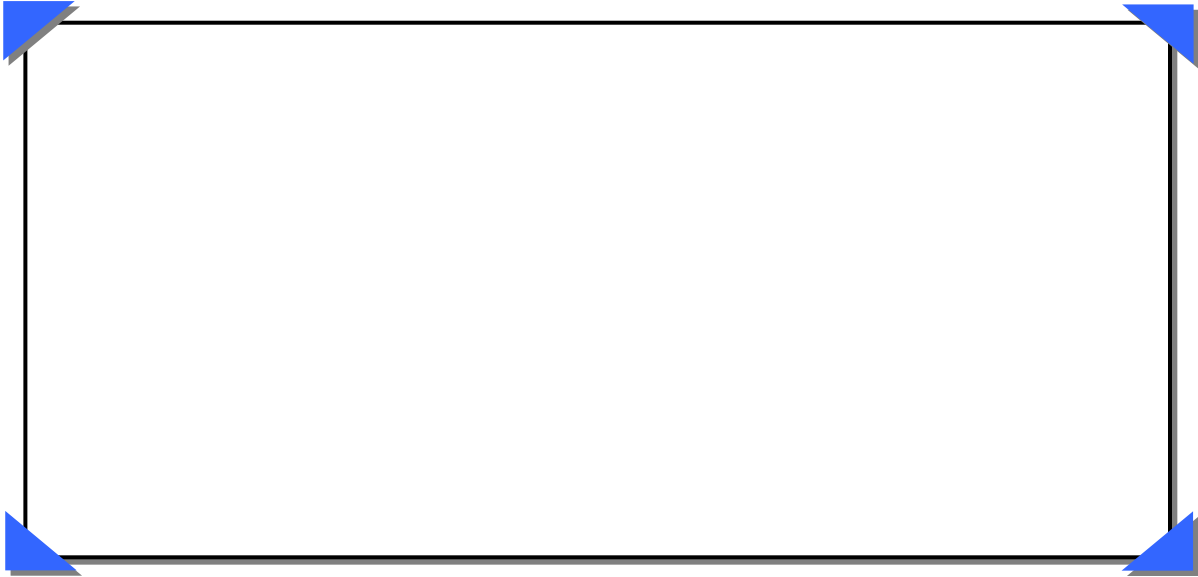

Φύλλο εργασίας 16

Το ζώο που μου αρέσει

Κολλήστε εδώ τη φωτογραφία του ζώου που σας αρέσει περισσότερο. (Αν δε βρείτε φωτογραφία του, ζωγραφίστε το.)

1. Περιγράψω το ζώο που διάλεξα.
2. Εξηγώ γιατί μου αρέσει.
3. Μιμούμαι το ζώο που διάλεξα.
4. Γράφω λίγα λόγια για το ζώο που διάλεξα.

Το φως δίνει ζωή

Πείραμα

Τι χρειάζομαι:

- Ένα φυτό με μεγάλα φύλλα σε γλάστρα
- Χαρτόνι ή εφημερίδα
- Σελοτέιπ

Οδηγίες:

Κάλυψε με το χαρτί ένα φύλλο του φυτού. Βάλε τη γλάστρα κοντά στο παράθυρο. Βγάλε το χαρτί μετά από μία βδομάδα.

Ημερομηνία που σκέπασα το φύλλο: _____

Τι νομίζω ότι θα συμβεί; _____

Ημερομηνία που το ξεσκέπασα: _____

Τι συνέβη τελικά; _____

Γιατί; _____

Φύλλο εργασίας 18

Το φυτό που μου αρέσει

Διάλεξε ένα φυτό, συμπλήρωσε την ταυτότητά του και ζωγράφισέ το.

ΔΕΛΤΙΟ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ

Όνομα:.....

Τόπος όπου ζω:.....

Εποχή που ανθίζω:.....

Χρώμα του άνθους:.....

Τα χαρίσματά μου:.....

.....

Τα προβλήματά μου:.....

.....

Ζωγράφισέ με.

Η αγαπημένη μου συνταγή

Βρες και γράψε τα υλικά μιας συνταγής φαγητού ή γλυκού.

ΤΙΤΛΟΣ: _____

ΥΛΙΚΑ: _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Μέτρησε όλα τα υλικά που χρειάζονται. Βρες πόσα από αυτά είναι φυτικά, δηλαδή προέρχονται από φυτά. Γράψε τα παρακάτω:

Σύνολο υλικών:

Φυτικά προϊόντα:

Από το δέντρο στο χαρτί

Οι εικόνες και τα κείμενα παρουσιάζουν πώς από το δέντρο γίνεται το χαρτί.

Οι κορμοί των δέντρων συγκεντρώνονται σε στοίβες και μεταφέρονται με φορτηγά στις χαρτοβιομηχανίες.

Συμπλήρωσε τα κενά με τις λέξεις της παρένθεσης

Το ..... κόβεται σε μικρά κομματάκια και γίνεται .....

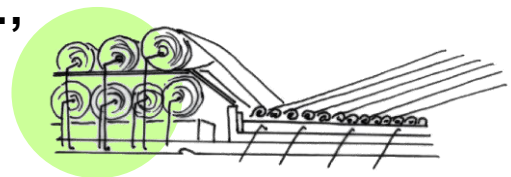
(ξυλοπολτός, ξύλο)

Ο ..... μπαίνει

σε .....,

πιέζεται και γίνεται

μεγάλα .....

(ρολά χαρτιού, ξυλοπολτός, ειδικά μηχανήματα).

Με το χαρτί γίνονται διάφορα πράγματα:

τετράδιο.

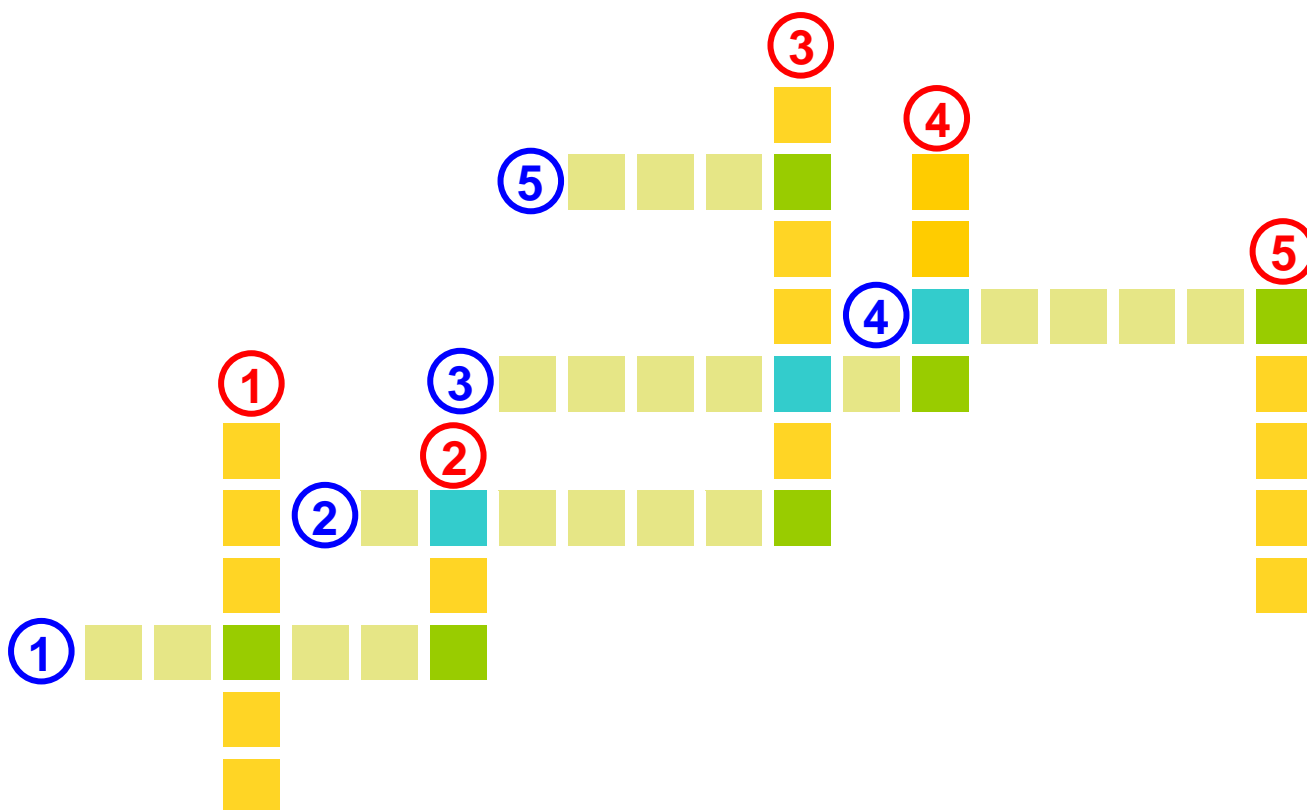
Σταυρόλεξο

Οριζόντια

1. Είναι η μηλιά, η αχλαδιά, η καστανιά.
2. Έχουν μέσα οι καρποί.
3. Τα φυτά δίνουν στον αέρα το...
4. Κολοκύθια με τη...
5. Φυτεύουμε τους σπόρους στο ...

Κάθετα

1. Οι... έχουν πολλούς σκληρούς βλαστούς.
2. Είναι η μαργαρίτα.
3. Τρώνε τα ζώα τους...
4. Ο βλαστός μεταφέρει το... σε όλα τα μέρη του φυτού.
5. Είναι απαραίτητος για τη ζωή των φυτών.

Φύλλο εργασίας 22

Πώς είναι ο δικός σου τόπος;

Οι ερωτήσεις θα σε βοηθήσουν να συμπληρώσεις την αράχνη του τόπου σου με λέξεις ή σκίτσα.

Τι δουλειές κάνουν
οι άνθρωποι;

Πού βρίσκεται
(κοντά σε βουνό, σε θάλασσα,
σε πεδιάδα, σε ποτάμι,
σε λίμνη);

Ο
δικός μου
τόπος

Τι ζώα έχει;

Τι φυτά έχει;

Ζωγράφισε σε ένα λευκό χαρτί μια χαρακτηριστική εικόνα του τόπου σου.

Κολλήστε τις ζωγραφιές σας σε ένα μεγάλο χαρτόνι, τη μια δίπλα στην άλλη, και δώστε έναν ταιριαστό τίτλο.

Σέβομαι το δάσος

Συμπλήρωσε τα κείμενα ή τις εικόνες στις παρακάτω πινακίδες.

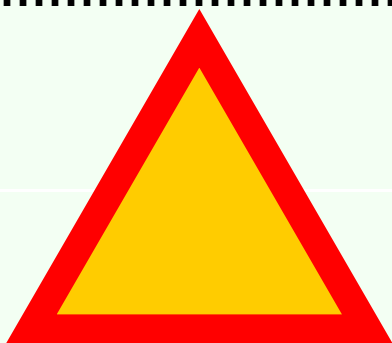
Μην απομακρύνετε
από τον δρόμο
και τα μονοπάτια.

Μην κόβετε λουλούδια.

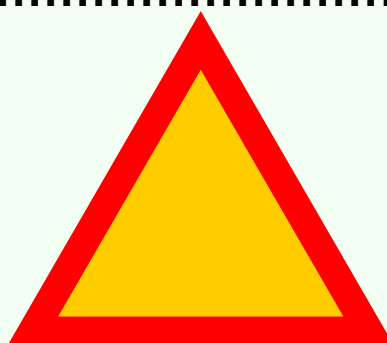
.....
.....

Μην πετάτε σκουπίδια.

.....
.....

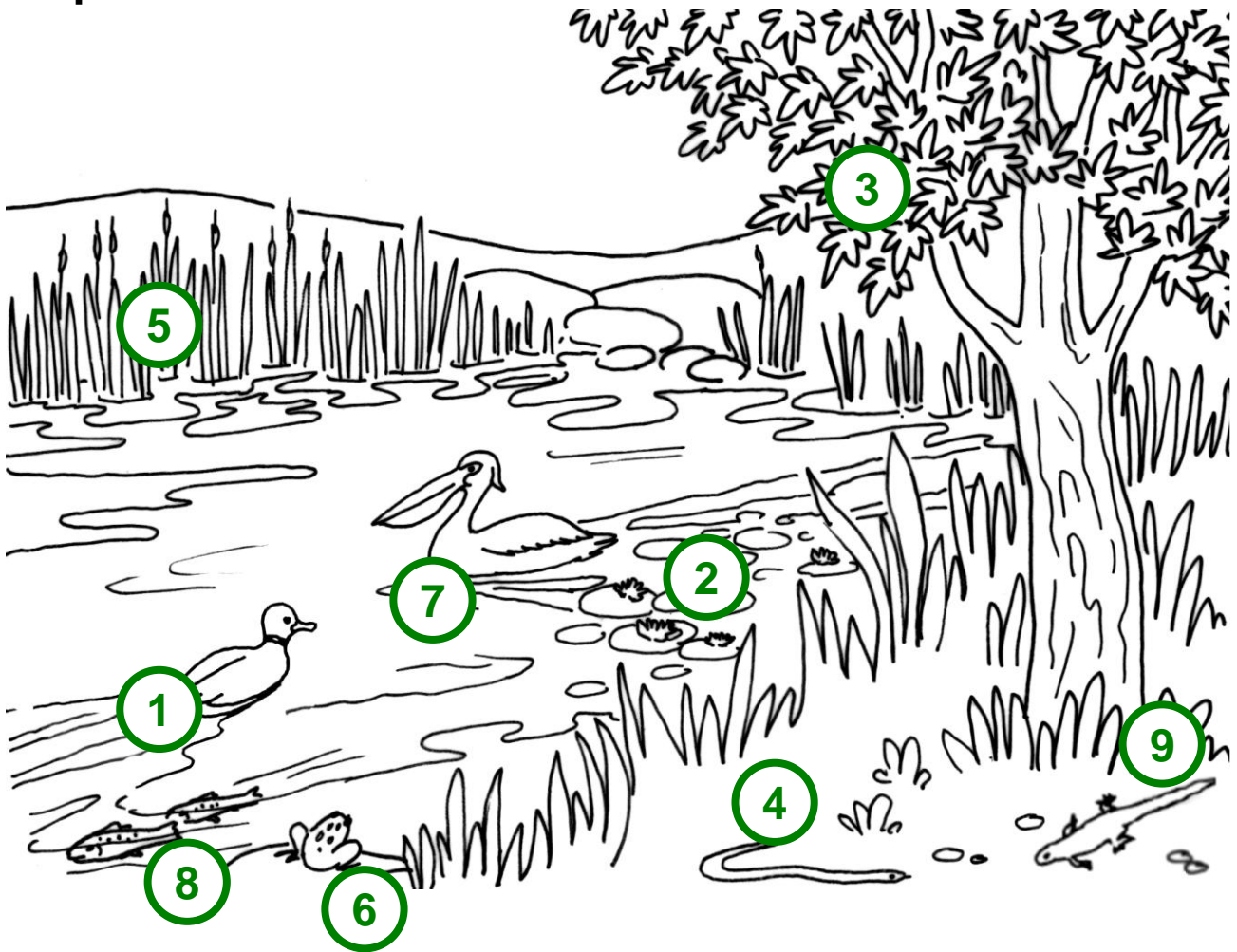

Απαγορεύεται το κυνήγι

Κατοικώ σε μια λίμνη

Γράψε δίπλα σε κάθε ζώο και φυτό τον αριθμό που έχει στην εικόνα.

Πελεκάνος

Βάτραχος

Πλάτανος

Καλάμια

Πάπια

Πέστροφα

Σαύρα

Νούφαρα

Νερόφιδο

Βρίσκω τον θησαυρό

Βοήθησε τον Κυριάκο να βρει τον θησαυρό.

Ο θησαυρός είναι
οι καθαρές θάλασσες
και παραλίες.

Γράψε ένα μήνυμα, καλώντας τους ανθρώπους να διατηρούν πάντα καθαρές τις θάλασσες και τις παραλίες.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Φύλλο εργασίας 26

Ο κύριος Αγκάθης

Η πρώτη αιτία θανάτου για τους νεαρούς σκαντζόχοιρους είναι τα γεωργικά φάρμακα, που χρησιμοποιούν οι αγρότες και οι κηπουροί. Τα φάρμακα αυτά δηλητηριάζουν τις κάμπιες και τα έντομα. Μαζί, όμως, δηλητηριάζουν και τους σκαντζόχοιρους που τα τρώνε.

Αλλά κι αν ακόμα γλιτώσουν από τα φυτοφάρμακα, κινδυνεύουν να χάσουν το σπίτι τους. Τα ζώα αυτά ζουν στους θάμνους που σχηματίζουν φυσικούς φράχτες στα χωράφια. Οι άνθρωποι ξεριζώνουν τους θάμνους κι έτσι οι σκαντζόχοιροι δεν είναι πια ασφαλείς.

Διασκευή από κείμενο της Μαριάννας Κουτάλου
Εφ. Οι ερευνητές πάνε παντού, 27 Μαΐου 2001

Παίρνω συνέντευξη από τον κύριο Αγκάθη. Τον ρωτώ για τη ζωή του στους αγρούς και για τα προβλήματά του.

Μαθητής: Καλημέρα σας, κ. Αγκάθη.
Μπορώ να σας ρωτήσω πού μένετε;
κ. Αγκάθης: Μένω στους κήπους,
στα χωράφια και τα δάση.
Μαθητής: Τι τρώτε;
κ. Αγκάθης: Τρώω κάμπιες, φίδια και έντομα.
Μαθητής: Από τι κινδυνεύετε;

Ημερολόγιο μιας επίσκεψης

Πριν από την επίσκεψη

Τόπος:.....

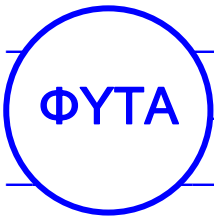
Ημερομηνία:.....

Τρόπος μετακίνησης (με τα πόδια, με λεωφορείο...):

.....

1. Έχουμε μάθει ότι σε κάθε τόπο ζουν διαφορετικά είδη φυτών και ζώων.

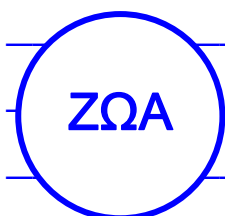
Κατά την επίσκεψή μας, ποια φυτά και ζώα πιστεύεις ότι θα συναντήσουμε;

---

2. Κατά την επίσκεψή μας, νομίζεις ότι θα συναντήσουμε ανθρώπους;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

Αν ναι, τι νομίζεις ότι θα κάνουν εκεί;

---

3. Κατά τη διάρκεια της επίσκεψης, κάθε μέλος της ομάδας αναλαμβάνει έναν ρόλο:

**να ζωγραφίσει, να κρατήσει σημειώσεις,
να φωτογραφίσει, να πάρει συνέντευξη,
να μαζέψει χαρακτηριστικά αντικείμενα
(πέτρες, χώμα, φύλλα, φτερά κτλ.).**

Υπογράμμισε ένα από τα παραπάνω που θα ήθελες να κάνεις.

4. Γράψε τι χρειάζεται να πάρεις μαζί σου για να μπορέσεις να κάνεις τη δουλειά σου.

Κατά την επίσκεψη

- Παρατηρώ με προσοχή το τοπίο γύρω μου.
- Ακούω τους ήχους.
- Βλέπω τα χρώματα.
- Μυρίζω.
- Προσέχω ποια ζώα και φυτά υπάρχουν γύρω μου και τα ονομάζω.
- Παρατηρώ τι κάνουν οι άνθρωποι γύρω μου.

Μετά την επίσκεψη

1. Χρωμάτισε το κουτάκι με το χρώμα που υπήρχε περισσότερο γύρω σου.

2. Σημείωσε πέντε ζώα και πέντε φυτά που συνάντησες.

---

3. Γράψε τι έκαναν οι άνθρωποι που συνάντησες.

---

4. Κατά τη διάρκεια της επίσκεψης, ο καθένας μας έκανε κάτι.
Γράψε τι ακριβώς έκανες εσύ.

---

5. Χωριζόμαστε σε ομάδες.

- Κάθε ομάδα προσπαθεί να παρουσιάσει ένα στιγμιότυπο από την επίσκεψη. Μπορούμε να γράψουμε διαλόγους, να παίξουμε παντομίμα, να μιμηθούμε χαρακτηριστικά φυτά και ζώα ή ασχολίες ανθρώπων που παρατηρήσαμε.
- Κάθε ομάδα συνθέτει μια εικόνα για τον τόπο της επίσκεψης. Χρησιμοποιούμε τα αντικείμενα που μαζέψαμε, τις φωτογραφίες που βγάλαμε, τα σκίτσα και τις ζωγραφιές που φτιάξαμε.

Ακολουθώ τη σταγόνα...

Έφτιαξες τη μηχανή σου; Ωραία! Ακολούθησε τώρα το ταξίδι της σταγόνας. Συμπλήρωσε στο κείμενο τις λέξεις που λείπουν.

(σύννεφα, χιονιού, θάλασσα, ουρανό, αέρας, βροχής, χιονοπόλεμο, σταγόνες)

Ταξιδεύουμε στη .....

Κάνει πολλή ζέστη.

Γύρω μας ..... εξατμίζονται

και ανεβαίνουν στον ..... Ανεβαίνουμε

κι εμείς μαζί με αυτές.

Πετάμε, πετάμε!!!

Μπήκαμε μέσα στα ..... Στην αρχή ήταν

άσπρα. Σιγά σιγά έγιναν πυκνά και γκρίζα. Φυσάει

..... . Κάνει κρύο. Αστραπές και βροντές

ταρακουνούν τη μηχανή μας. Χοντρές σταγόνες

..... αρχίζουν να πέφτουν στη γη.

Εδώ πάνω κάνει παγωνιά. Γύρω μας στριφογυρίζουν

λευκές νιφάδες ..... και πέφτουν στη γη.

Κατεβαίνουμε κι εμείς μαζί τους. Προσγειωνόμαστε

στην αυλή του σχολείου και αρχίζουμε να παίζουμε.

..... .

Το νερό χωρίς το ρ

ΒΟΗΘΕΙΑ!

Ποπό! Τι έχει συμβεί;
Απ' το νερό έχει φύγει το «ρ».
Φαίνεται θα 'χει εξατμιστεί.
Μ' αυτό το νεό για πες μου,
τι θα μπορούσε να κάνει κανείς,
ούτε το πλοίο πλέει εκεί μέσα
ούτε μπορείς να πλυθείς
ούτε ο μύλος μπορεί να γυρίσει
ούτε τα ψάρια βρίσκουν τροφή.
Κι υπάρχει ακόμα και κάτι σπουδαίο:
Αυτό το νεό μπορείς να το πιεις;
Δεν είναι πόσιμο, καθάριο,
κρυστάλλινο και δροσερό.
Θέλετε να σας πω τι είναι;
Είναι νερό στεγνό, στεγνό.
Φωνάξτε τον δήμαρχο,
τον πρόεδρο, τον δικαστή.
Μα τι θα κάνουμ' επιτέλους
χωρίς νερό, χωρίς πηγή;
Μα θα του δώσουμε το «ρ» του
κι αυτό θα τρέξει στη στιγμή.

Πώς είναι
το πόσιμο νερό;

.....
.....
.....
.....
.....

Από το βιβλίο με τα λάθη του Τζιάνι Ροντάρι,
Εκδόσεις Τεκμήριο

Διάβασε το κείμενο στην προηγούμενη σελίδα και υπογράμμισε τι μπορεί να κάνει κανείς με το νερό.

Τα σπίτια σε διάφορους τόπους

Με τη βοήθεια των εικόνων και των κειμένων που είναι στο βιβλίο σου (2ος τόμος-σελίδα 33), βάλε ✓ στην απάντηση που πιστεύεις ότι είναι σωστή.

Στην Ήπειρο

Τα σπίτια είναι χτισμένα από πέτρα,

γιατί υπάρχει άφθονη σε εκείνο τον τόπο.

γιατί είναι ελαφριά και χτίζεται εύκολα.

για να γλιστρούν εύκολα τα νερά της βροχής.

Η στέγη τους δεν είναι επίπεδη,

για να γλιστρά η σκόνη που πέφτει πάνω.

για να γλιστρούν τα νερά της βροχής και τα χιόνια.

για να κάνουν τα παιδιά τσουλήθρα.

ΣΤΙΣ ΚΥΚΛΑΔΕΣ

Τα σπίτια έχουν μικρά παράθυρα:

Γιατί έτσι είναι πιο όμορφα.

Για να παραμένουν δροσερά,
όταν έχει πολλή ζέστη.

Για να κρύβονται οι άνθρωποι.

Οι λευκοί τοίχοι των σπιτιών σου θυμίζουν:

Ένα μπουκέτο λευκά τριαντάφυλλα.

Τις λευκές νιφάδες του χιονιού.

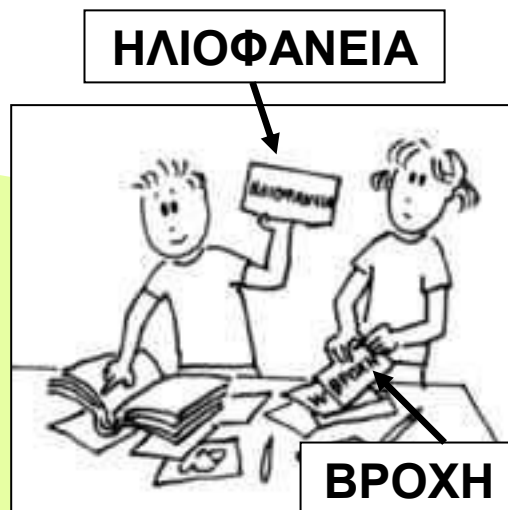
Τον λευκό αφρό από το κύμα της θάλασσας.

(Σκέψου τι υπάρχει γύρω από τα κυκλαδίτικα νησιά.)

Φτιάχνω το δικό μου λεξικό

1. Διάλεξε λέξεις σχετικές με τον καιρό.
2. Σκέψου και αποφάσισε με ποιο τρόπο θα εξηγήσεις κάθε λέξη (με άλλες λέξεις ή με εικόνα).

3. Αποφάσισε με ποιο τρόπο θα τοποθετήσεις τις καρτέλες, για να φτιάξεις το λεξικό:
  - με αλφαβητική σειρά
  - κατά θέματα (π.χ. λέξεις που αφορούν τη βροχή, τον ήλιο, τον άνεμο).

4. Αρίθμησε τις καρτέλες.
5. Φτιάξε τα εξώφυλλα.
6. Δείξε το λεξικό στους φίλους σου και εξήγησέ τους πώς το έφτιαξες.

Φύλλο εργασίας 32

Υλικά σώματα

Για κάθε υλικό σώμα, σημείωσε από δύο ✓
στα σωστά κουτάκια.

Υλικά σώματα	Στερεό	Υγρό	Αέριο	Αλλάζει εύκολα σχήμα	Δεν αλλάζει εύκολα σχήμα
 Νερό της βρύσης					
 Ψαλίδι					
 Αέρας στο μπαλόνι					
 Πορτοκαλάδα					

Παίζω και θυμάμαι

1. Συμπλήρωσε τη μεσοστιχίδα του θεού των ανέμων.

Φυσάει ο ...

_____

_____ Η ενέργεια του ήλιου.

_____ Γυρίζει τους νερόμυλους.

_____ Φωτίζει

_____ το δωμάτιο.

_____ Μας θερμαίνει.

_____ Το άλεθαν παλιά

_____ στους νερόμυλους.

2. Βάλε **Σ** για το σωστό και **Λ** για το λάθος.

- Το βαμβάκι είναι φυσικό υλικό.
- Το νερό είναι ζωντανός οργανισμός.
- Τα υγρά αλλάζουν εύκολα σχήμα.
- Τα αέρια κυλάνε.
- Το άδειο μπουκάλι είναι γεμάτο αέρα.
- Οι πέτρες αναπνέουν.

Καλό ταξίδι!

Συμπλήρωσε με τις πληροφορίες που θα βρεις στο εισιτήριο το κείμενο που ακολουθεί:

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΙΣΙΤΗΡΙΟΥ

Ημερομηνία: 15-03-2006

Ώρα: 6:30

Πλοίο: Θεόφιλος

Από – Προς: Πειραιάς - Μυτιλήνη

Αριθμός Καμπίνας: 563

Συνολικός ναύλος: 70 €

Όνοματεπώνυμο: Δημήτρης Βασώνης

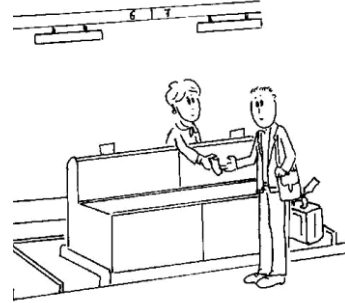
Ο ..... ταξίδεψε στις
..... με το πλοίο.....
από τον ..... για τη .....
Το πλοίο αναχώρησε στις .....
Το εισιτήριο κόστισε ..... ευρώ. Η καμπίνα του είχε
αριθμό ..... Εκεί κοιμήθηκε και ξεκουράστηκε.

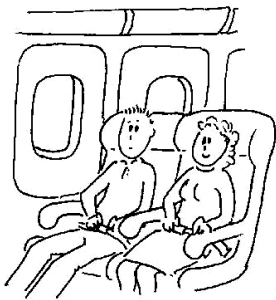
Παρατήρησε τις εικόνες και βάλε στις προτάσεις, ακολουθούν, τον αριθμό που ταιριάζει:

ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΙΣ					
ΩΡΑ	ΓΡΑΜΜΗ	ΠΤΗΣΗ	ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ	ΠΥΛΩΝ	ΑΠΟΓΕΙΡΣΗ
15.05	OLYMPIC	OAL 273	LONDON	17	DEPARTED
15.30	ALITALIA	AZA 729	ROME	06	ON TIME
15.55	AEGEAN	AEG 530	PARIS	09	ON TIME
16.10	CYPRUS	CYP 427	NICOSIA	02	CANCELLED
16.45	MALEV	MAH 263	BUDAPEST	16	ON TIME

1

2

3

4

- Δίνω για έλεγχο το εισιτήριό μου και τις αποσκευές μου.
- Βρίσκω τις πληροφορίες που χρειάζομαι για την πτήση μου.
- Παίρνω τις αποσκευές μου.
- Κάθομαι στη θέση μου και δένω τη ζώνη ασφαλείας.

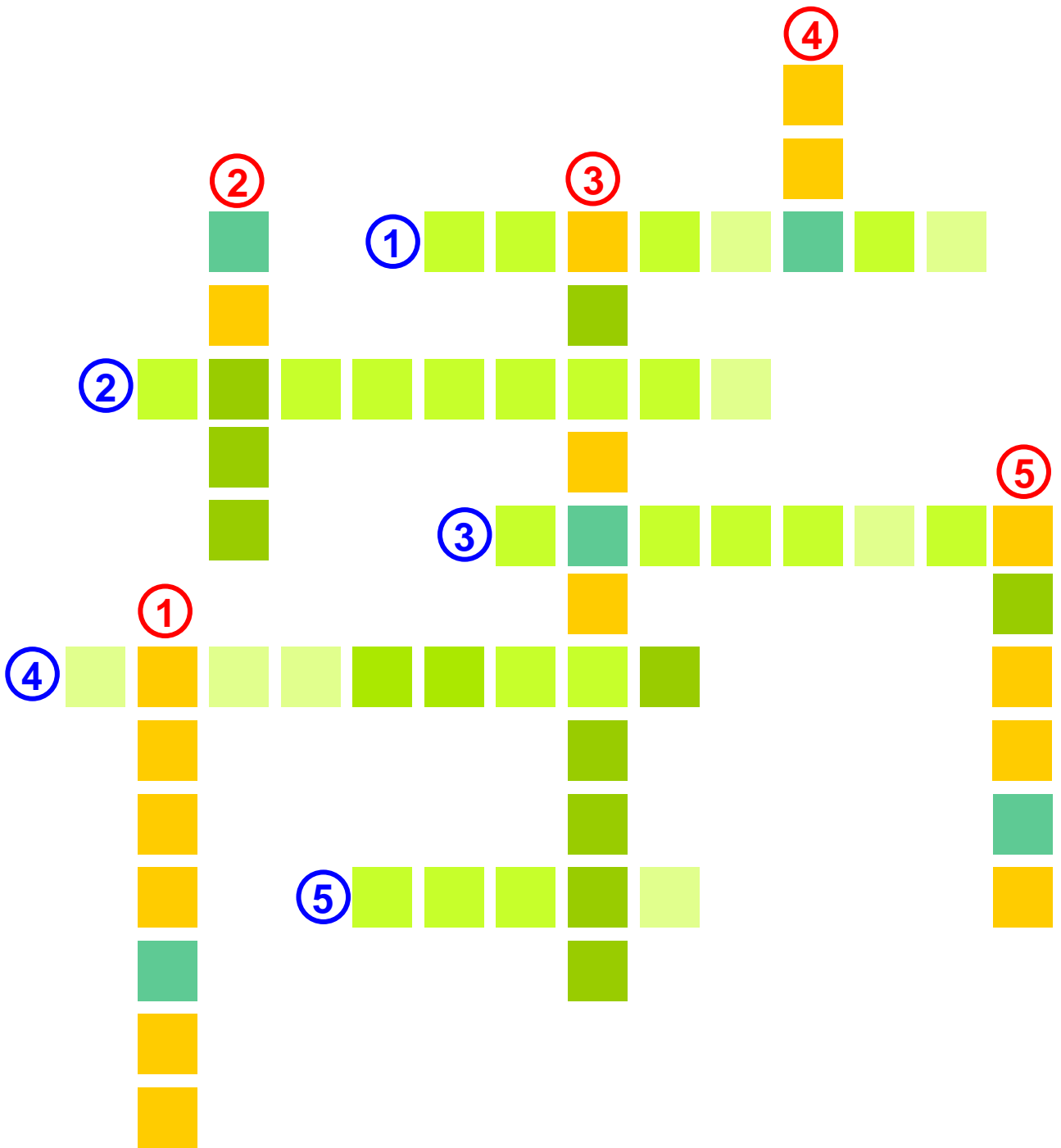
Σταυρόλεξο

Οριζόντια

1. Φοράω κράνος όταν οδηγώ ...
2. Ο πιλότος οδηγεί το ...
3. Επικοινωνούμε και με το ...
4. Είναι κι αυτό ένα μέσο συγκοινωνίας.
5. Όταν έχει φουρτούνα, δεν ταξιδεύει.

Κάθετα

1. Τα κινούμενα σχέδια είναι η αγαπημένη μου ...
2. Τρέχει πάνω στις ράγες.
3. Δεν αγοράζω όλα όσα βλέπω στις ...
4. Αποφεύγω τις εκπομπές με ...
5. Ο πιο σημαντικός τρόπος επικοινωνίας είναι η...

Μάντεψε

Η Ανθή και ο Κυριάκος έφεραν στο σχολείο φωτογραφίες από διαφορετικούς χώρους που επισκέφτηκαν σε ταξίδια με τους γονείς τους.

Μπορείς να μαντέψεις από πού είναι οι λεπτομέρειες που δείχνουν οι φωτογραφίες;

Σημείωσε τις σωστές λέξεις κάτω από τις φωτογραφίες.

(αρχαίος ναός, αρχοντικό, κάστρο, καλντερίμι)

Ένας πίνακας μιλάει

Ο Νικηφόρος Λύτρας, σε αυτό τον πίνακα, ζωγράφισε μια σκηνή από τη ζωή των παιδιών σε παλιότερη εποχή. Ζωγράφισε με προσοχή τα πρόσωπα, τα ρούχα που φορούν και τα αντικείμενα που κρατούν ή βρίσκονται γύρω τους.

Παρατηρήστε τον πίνακα.

Ποιο έθιμο δείχνει ο πίνακας; _____

Τι φοράνε τα παιδιά; _____

Τι μουσικά όργανα κρατούν; _____

Τι αντικείμενα βρίσκονται γύρω τους; _____

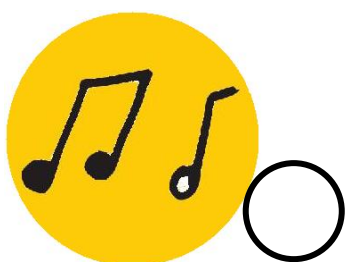
Το έθιμο αυτό διατηρείται και σήμερα. Πώς θα έφτιαχνε ένας ζωγράφος μια εικόνα με το ίδιο θέμα στη σημερινή εποχή; _____

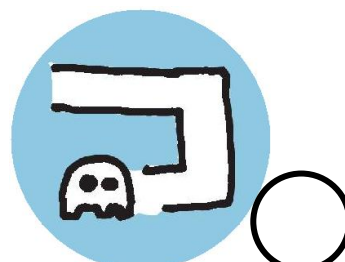
Φύλλο εργασίας 38

Τι κάνεις στον ελεύθερο χρόνο σου;

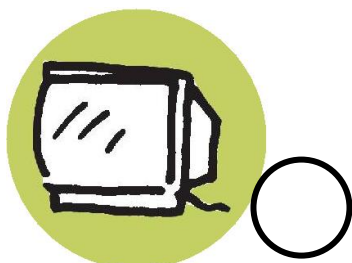
Ζητώ από τον διπλανό ή τη διπλανή μου να σημειώσει με ✓ στο ερωτηματολόγιο τρεις από τις παρακάτω δραστηριότητες με τις οποίες ασχολείται, όταν έχει ελεύθερο χρόνο.

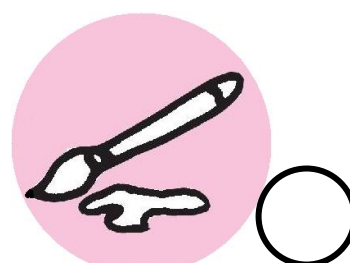
1. Παίζω μουσική.

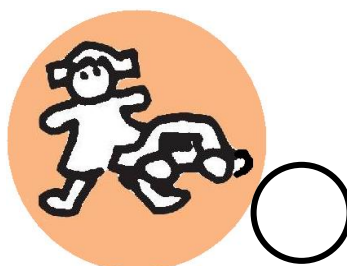
2. Παίζω ηλεκτρονικά παιχνίδια.

3. Βλέπω τηλεόραση.

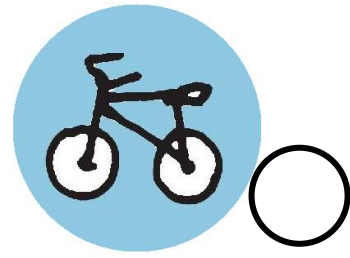
4. Ζωγραφίζω.

5. Παίζω με τα παιχνίδια μου.

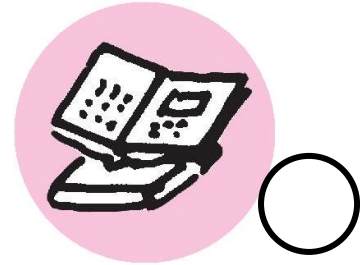
6. Παίζω μπάλα με φίλους.

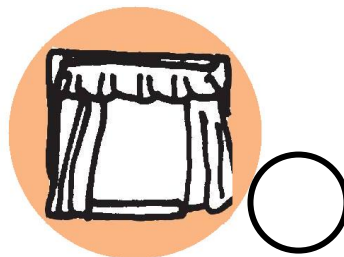
7. Κάνω ποδήλατο.

8. Κάνω προπόνηση.

9. Διαβάζω βιβλία.

10. Πάω στον κινηματογράφο ή στο θέατρο.

Παρουσίασε τώρα στην τάξη πώς προτιμά να περνά τον ελεύθερο χρόνο του ο διπλανός ή η διπλανή σου.

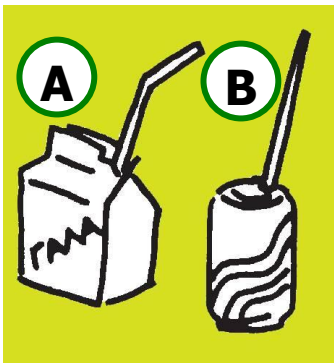

Φύλλο εργασίας 39

Διαλέγω τι τρώω

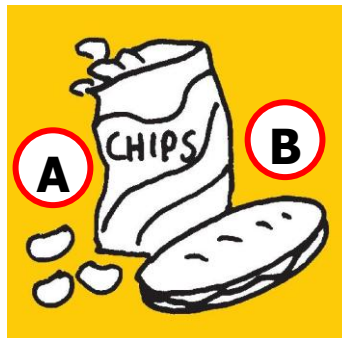
Ποιες από τις παρακάτω τροφές θα διάλεγες στα γεύματά σου; Κύκλωσε την προτίμησή σου.

Πρωινό

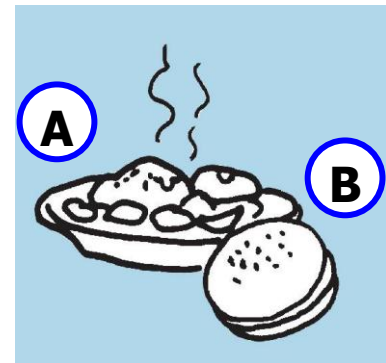
- A** Γάλα
- B** Αναψυκτικό

Δεκατιανό

- A** Σάντουιτς
- B** Πατατάκια

Μεσημεριανό

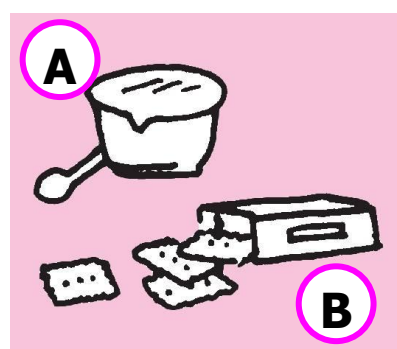
- A** Μοσχαράκι
κοκκινιστό
- B** Χάμπουργκερ

Απογευματινό

- A** Φρούτο
- B** Γλυκό

Βραδινό

- A** Γιαούρτι
- B** Μπισκότα

**Βαθμολόγησε την κάθε επιλογή σου.
Σημείωσε 10 αν διάλεξες α και 5 αν διάλεξες β.
Μετά πήγαινε στο μπλοκάκι με τη λέξη ΣΥΝΟΛΟ
και κάνε την πρόσθεση.
Πόσους βαθμούς συγκέντρωσες;**

Πρωινό: .....

Δεκατιανό: .....

Μεσημεριανό: .....

Απογευματινό: .....

+ Βραδινό: .....

ΣΥΝΟΛΟ: .....

Αν συγκέντρωσες 25-30: Η διατροφή σου πρέπει να αλλάξει ριζικά!

Αν συγκέντρωσες 35-40: Χρειάζεται να κάνεις μερικές αλλαγές στη διατροφή σου.

Αν συγκέντρωσες 45-50: Μπράβο, ξέρεις να διαλέγεις σωστά τι τρως.

Φτιάχνω ένα παιχνίδι

Τι χρειάζομαι:

Χάρτινο κουτί παπουτσιών
Κορδέλες, μαλλί
Πανάκια
Κουμπιά, χάντρες
Πλαστικά καπάκια
Σφουγγαράκια
Υγρή κόλλα
Ψαλίδι

Οδηγίες:

1. Με αυτά τα υλικά και πολλή φαντασία φτιάξε ένα παιχνίδι.
2. Δώσε στο παιχνίδι που έφτιαξες ένα όνομα.

.....

Ζωγράφισέ το.

Σε ποιον θα ήθελες να το χαρίσεις και γιατί:

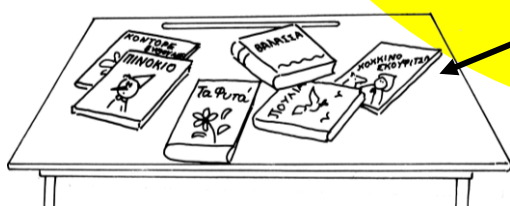
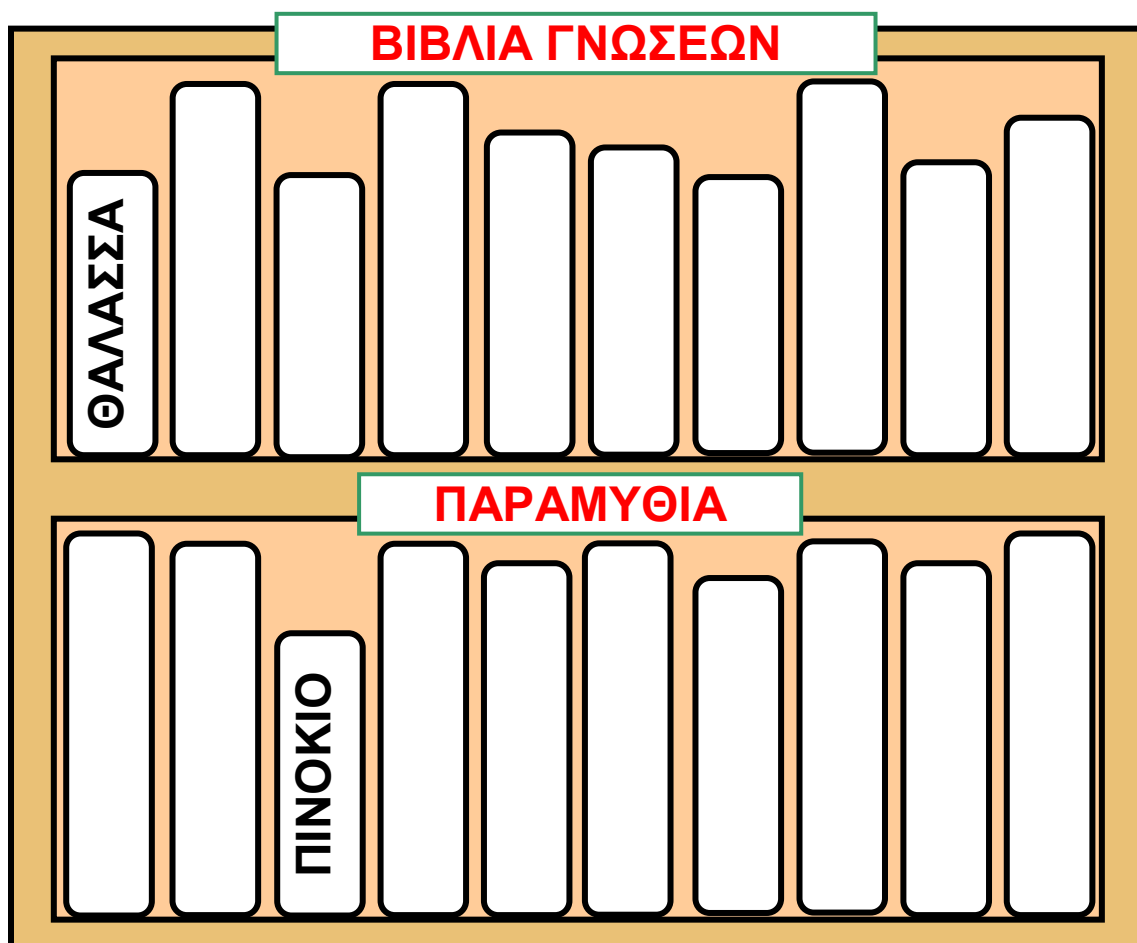

Τακτοποιώ τη βιβλιοθήκη

ΚΟΝΤΟΡΕΒΥΘΟΥΛΗΣ
ΠΙΝΟΚΙΟ Τα Φυτά
ΘΑΛΑΣΣΑ ΠΟΥΛΙΑ
ΚΟΚΚΙΝΟΣΚΟΥΦΙΤΣΑ

Τα βιβλία της βιβλιοθήκης μπερδεύτηκαν.

- Σε ποιο ράφι θα βάλεις κάθε βιβλίο;
- Γράψε τίτλους στα κενά βιβλία, αρχίζοντας από αυτά που μόλις τακτοποίησες. Συμπλήρωσε τα υπόλοιπα κενά με τίτλους βιβλίων που έχεις διαβάσει και που ταιριάζουν σε κάθε ράφι.

Φύλλο εργασίας 42

Ευχές...

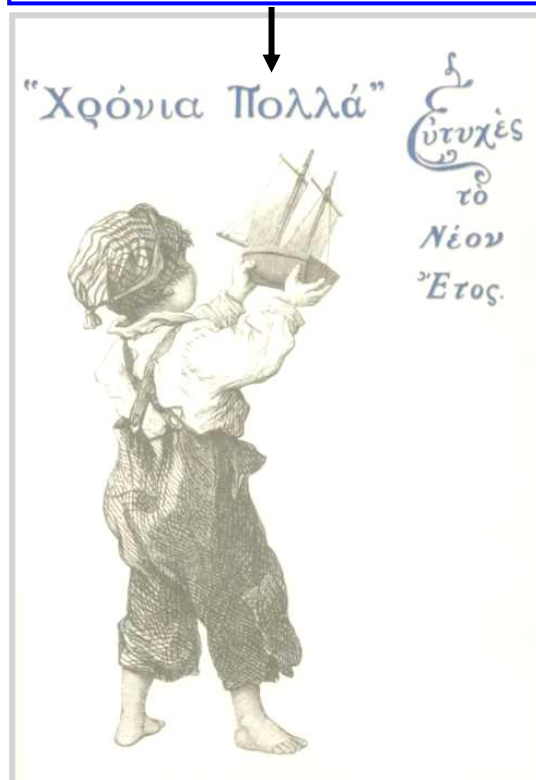
Παρατήρησε προσεκτικά τη ζωγραφιά κάθε κάρτας και συμπλήρωσε σε καθεμιά την ευχή που ταιριάζει.

Στα γενέθλιά σου

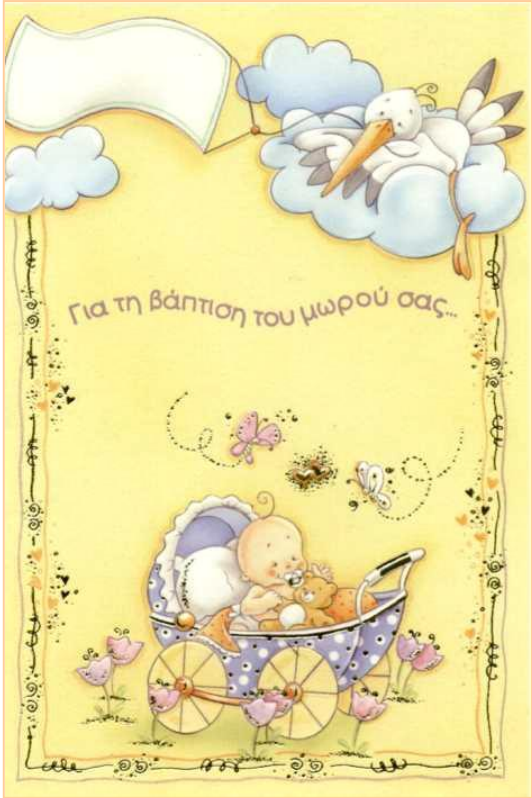
Blank writing area with horizontal dashed lines for the birthday card.

«Χρόνια Πολλά»
Ευτυχές το Νέον Έτος

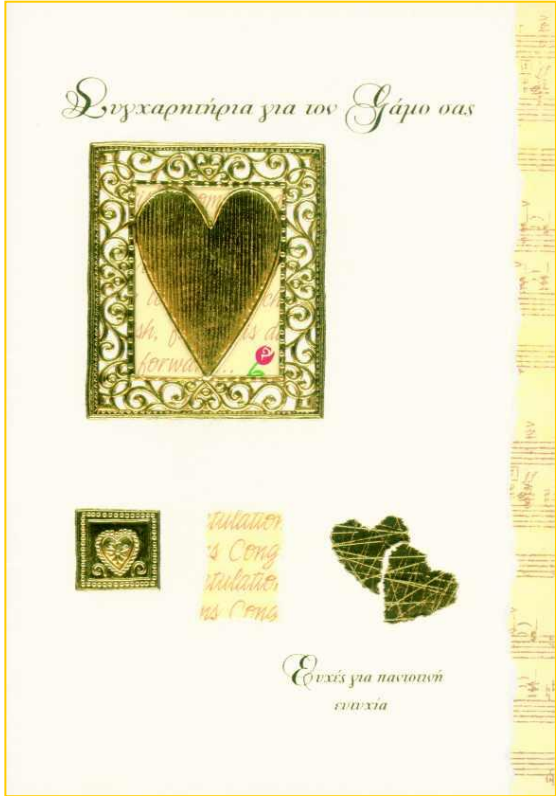
Blank writing area with horizontal dashed lines for the New Year card.

**Για τη βάπτιση
του μωρού σας...**

A rectangular box with a black border containing five horizontal blue dashed lines for writing.

**Συγχαρητήρια
για τον Γάμο σας**

A rectangular box with a black border containing five horizontal blue dashed lines for writing.

Φύλλο εργασίας 43

Γενέθλια

Ποιο μήνα έχεις γεννηθεί εσύ; Και οι συμμαθητές σου; Σημείωσε τον αριθμό των μαθητών που έχουν γεννηθεί σε κάθε μήνα στο αντίστοιχο κουτάκι.

Δεκέμβριος

Ιανουάριος

Φεβρουάριος

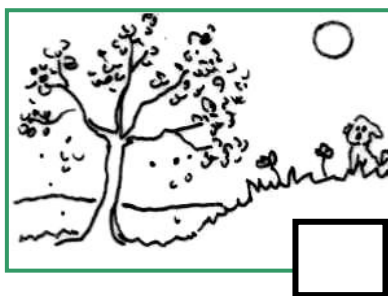

- Τον χ _ _ _ _ _ έχουν γεννηθεί ..... μαθητές.

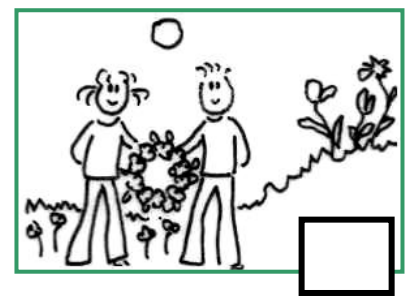
Μάρτιος

Απρίλιος

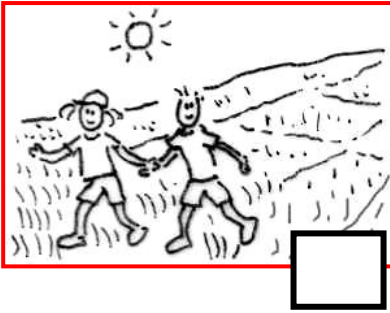

Μάιος

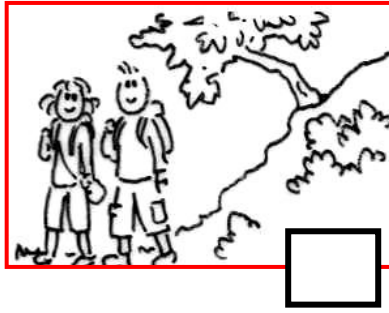

- Την ά _ _ _ _ _ έχουν γεννηθεί ..... μαθητές.

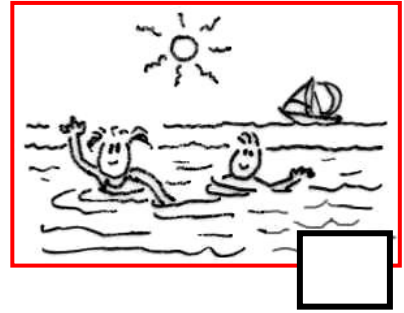
Ιούνιος

Ιούλιος

Αύγουστος

- Το κ _____ έχουν γεννηθεί ..... μαθητές.

Σεπτέμβριος

Οκτώβριος

Νοέμβριος

- Το φ _____ έχουν γεννηθεί ..... μαθητές.

Σε ποια εποχή έχουν γεννηθεί περισσότεροι μαθητές και σε ποια λιγότεροι;

Βάσει του ν. 3966/2011 τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου, του Λυκείου, των ΕΠΑ.Λ. και των ΕΠΑ.Σ. τυπώνονται από το ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν στη δεξιά κάτω γωνία του εμπροσθόφυλλου ένδειξη «ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΜΕ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ». Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δεν φέρει την παραπάνω ένδειξη θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946,108, Α').

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού / ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ.